

Mehmed Uzun

Yitik Bir Aşkın
Gölgesinde

Roman

Son Göçe Giden Yolda

1976. Güz.

Göç. Ömrün sonbaharından sonra son göç. Sessiz ve derinden. Vakit görünmüyor; yer yurt görünmüyor. Ya da görünüyorlar ama, birlikte, karmakarışık. Hem buralar, hem oralar. Hem şimdi, hem dün. Hem yakın, hem uzak.

Renkli bir göç; güzel, ardı arkası görünmeyen; acelesi olmayan, hilesiz, sakın. Neredeyse arzulan bir göç; kırılğan çirkinliklerden, düşmanlıklardan, kıskançlıklardan, fetbahlıktan, kan dökücülükten uzak. Güzel bir göç; öyle ki, herkesin gönlünde yatan. Bir göç ki, bir dilek.

Memduh Selim Bey.

Bir çınar... Vanlı Memduh Selim Bey... Göç ediyor; yatağına uzanmış, gözleri açık, gülyüzlü. Ancak sağır ve dilsiz.

Açık gözleri parlayan iki sedef tanesi. Siyah gözbebekleri hareketsiz, yukarılara bakıyor. Rüyada gibi. Huzur verici bir yüz, yılların çizgileriyle dolu. Hafif dökülmüş saçları, beyaz. Dudakları hareketsiz, dişleri sıkılmış, kırışık yüzü gergin...

Yaşlı bir adam, bir yumruk kadar.

“Memduh Bey, Memduh Bey...”

Duymuyor. Artık hiçbir şey duymuyor; yola koyulmuş, göçüyor. Etrafında karısı Vildan Hanım ve birkaç genç. Başucunda yaşlı bir kadının fısıltıları. Yaşlı kadın Kur’an okuyor.

Duvarlar raflarla kaplı, raflarda cilt cilt kitap, dergi gazete ve kâğıt. Raflarda sararmış birkaç levha; iki fotoğraf ve iki manzara. Odanın içinde de o, Memduh Selim Bey...

Bir rüyada göçüyor. Tek başına, uzanmış, bir yere gitmiyor. Fakat karmaşık hayaller, yerler, zamanlar üzerine geliyor. Tüm bunların arasında o göçüyor. Geçmiş ve gelecek birbirine karışmış: Ova, dağ, yayla, vadi, orman birbirine karışmış. Deniz ve gök kavuşmuş. İnsan, hayvan, celep celep mahlûkat renk değiştiriyor; birbirinin izini sürüyor, birbirine karışıyor. Ancak korku yok; sıcak ve soğuk yok; heyecan yok, duygulara hiç yer yok. Sesi çıkmıyor, nefesi kesilmiyor, bağırıyor, gülmüyor.

Sadece gidiyor.

Rengârenk bir yer. Belki güzel bir orman, belki serin bir yayla. Orada, o renkli yerde. Etrafı güvercin sürüsü ile çevrili. Güvercin sürüsü arasında aşağılara, rengârenk yere bakıyor. Bir çift beyaz güvercin yamacında havalanıyor. Sürekli yakınında uçuyorlar. Güvercinlerin gözleri etrafı süzüyor. Güvercinlerin gözleri bir damla tatlı su. Sessiz uçuyorlar. Bir sağdaki, bir soldaki güvercine bakıyor. Diğerleri de sürü halinde uçuyor. Renkleri karışmış birbirine. Memduh Selim Bey, hem uçuyor, hem uçmuyor. Hem gidiyor, hem gitmiyor. Hem aşağıda, hem de yukarıda.

Şimdi en çok fark edilen şey sessizlik. Dört yanı sessizlik kaplamış. Sessizlik, bir tül gibi her şeyin üstünü örtmüştü. "Memduh Bey bak, sevgili Gurgîn de ziyaretine gelmiş..."

Vildan Hanım yaklaşıyor, kulağına fısıldayarak sağ elini avucuna alıyor usulcacık öpüyor. Yumuşacık.

Sesler ulaşmıyor ona. O gidiyor, zamanın içinde kayarak göçüyor.

Gençler gelip baş ucuna oturuyor. Karalara bürünmüş Vildan Hanım başından ayrılmıyor. Hep birlikte Memduh Selim Bey'i göçten vazgeçirmeye çalışıyorlar, onun bu son yolculuğu terk etmesini diliyorlar.

"Memduh Amca. Babam, dayımgiller, Kamışlı'daki Kürtler selam yollamışlar sana. Allah'tan şifa diliyorlar..."

Şimdi de yolculuğunda bir şehir görüyor. Uzaklarda. Hayır, bazen uzaklarda, bazen de çok yakında. Oraya hiç ulaşamıyor.

Şehir surlarla çevrili. Burçları çok yüksek surların, duvarları çok kalın. Siyah ve kocaman taşlardan yapılmış. Bazı surlardan taşlar dökülmüş, büyük delikler açılmış. Burç ve surlar arasından evlerin damları görülüyor. Birkaç yüksek bina göğe bakıyor. Evlerin çoğu siyah. Siyah taştan. Tek tük birkaç beyaz taştan ev de var. Surların etrafında bir ırmak akıyor. Bir tek canlı yok. Ne insan, ne bir kuş, ne bir hayvan, ne de başka bir mahlûkat.

Şehir bir salıncak gibi, bir yaklaşıyor, bir uzaklaşıyor. Şehir yerinde sallanıyor. Bazen büyüyor, bazen küçülüyor. Yüksek binalar, bazen çoğalıp bazen azalıyor. Surların etrafındaki su bazen hırçınlaşıp duvarları dövüyor, bazen de uysallaşıyor. Hangi şehir olduğunu öğrenmek istiyor; onu tanımak istiyor; ama olmuyor. Şehir çok uzaklarda.

“Memduh amca, kitaplarını tek tek yeniden dizdik. Bak Kürtçe kitaplar bu raflarda. Yanındaki rafları da Türkçe kitaplara ayırdık. Sol taraftaki dört rafta Fransızca kitaplar var. Kalan raflar da, Arapça, Farsça, İngilizce ve Rusça kitaplar için... Gazete, dergi ve diğerlerini şu sandıklara koyduk. Hepsi bir düzen içinde.”

Memduh Selim Bey, düş ustası, yeniden rengârenk bir düşte göçüyor. Göçü, aynı zamanda bir düş de. Ancak eski düşlere benzemiyor şimdi gördüğü. Eski zamanlarda korku dolu, can yakan, kahrolası düşler gecelerini zehir ediyordu. Çılgınlarla uyanıyordu. Bazen de güzel düşler görürdü; berrak, sarhoş edici, tüm varlığını onların dalgalarına bırakırdı.

Fakat son göçün düşleri, eski düşlere benzemiyor. Bu düşler, ne güzel, ne kötü, ne de korku verici. Tasviri olay olmayan düşler bunlar; son göçün düşleri...

Şimdi de upuzun, başı ve sonu olmayan bir ovada. Sarı, sarı bir ova. Ufuk ile ova birleşmiş. Ova parlıyor ve yer yer serap haline geliyor. Ovada küçük küçük tepelikler. Tepeliklerin neden, nasıl oluştuğunu bir türlü anlayamıyor. Ovanın renkleri yer yer değişiyor. Renkler değiştikçe, yeni renkler yavaş yavaş eskilere baskın geliyor. Ağır ve koyu renkler bir gökkuşağının

renkleri gibi görünüyor. Ovanın biçimi de sürekli değişiyor. Bazen kum, bazen ot tarlası, bazen de kıraç bir araziye dönüşüyor. Tepeciklerin yanında hiç görmediği yaratıklar beliriyor. Yaratıklar, bazen yırtıcı hayvan sürülerine dönüşüyor; bazen de kanatlanıp uçuyor. Ovada ne bir ağaç ne de su görülüyor.

Ovadaki tek güzel şey, uzaktan gelen müzik. Karışık bir ezginin nağmeleri, ova ile ufuk çizgisinin birleştiği yerden belli belirsiz duyuluyor. Gelen müzik sesidir; bu kesin. Ancak ne tür müzik, anlaşılmıyor. Bazen 19. Yüzyıl Avrupası'na ait bir senfoni, bazen Kürtçe bir halk türküsünün ezgisi, bazen bir piyano sonatı, bazen klasik Arap müziği, bazen de bir Fars şiiri. Ova biçim değiştirdikçe, müzik de değişiyor. Toprak, çevre ve yaratıklar biçim ve renk değiştirdikçe, uyum içinde, müzik değişiyor. Müziğin sesi çok uzaklardan geliyor. Bu korkunç sessizliğin içinde bir süre sonra her şey müziğe dönüşüyor.

“Memduh Bey kıvrıda biraz. Van ve İstanbul'daki günlerinden söz et bize. Kitap oku. Gül, ağla, bağır; kız kardeşinden söz et. Antakya'daki günlerini anlat. Allah için bir şeyler söyle...”

Karısı, Vildan Hanım, yatağının kenarına oturmuş, onun ihtiyar yüzüne bakarak konuşuyor. Memduh Selim Bey'in gözleri de ona çevrili; dudakları tatlı bir tebessümün özlemine çekiyor ama olmuyor.

“Amca, amca, duyuyor musun beni? Ben şehirden geliyorum. Şam'dakiler selam söyledi sana. Bugün hava çok güzel, güneş iyi ısıtıyor. Pencereyi açayım mı?”

Bu kez düşünde bir pencere görüyor. Yerle gök arasında, kocaman bir pencere. Pencere yavaş yavaş açılıyor, gerisinde berak ve masmavi bir deniz yerle gök arasında sonsuz bir deniz... Güneş ışınları berrak suların üzerinde parlıyor. Deniz duru ve dalgasız. Her şey büyük bir sessizlik içinde. Bir suya, bir güneş ışınlarına bakıyor. Hem suyun içinde, hem değil. Birdenbire su yarıyor ve içinden bir çift beyaz güvercin çıkıp havalanıyor. Süt beyazı, pamuk beyazı iki güvercin. Su yüzeyinde birkaç kez ka-

nat çırpıp yavaş yavaş gözden yitiyorlar. Su yeniden yarıyor ve bu kez ayın ondördü bir kız çıkıp kanatlanıyor. Güneş ışınları kızın bedenine değince, vücudundan dökülen su damlacıkları birer elmas ve mercan taneciğine dönüşüyor. Diri meme uçları birer ışık oluyor; vücudu kızıl bir kor sanki. Parlıyor. Kızın boyu bir uzayıp selviye, bir kısalıp çocuk bedenine dönüşüyor. Kız, kanatlarını çırpıp ona yaklaşıyor, sonra uzaklaşıyor. Etrafında birkaç kez dönüyor. Dudakları kıpırıyor. Ancak Memduh Selim Bey kızın ne dediğini duyamıyor. Kız, yüzü ona dönük, uçarak gözden kayboluyor.

Kızın kaybolmasından sonra deniz de çekiliyor. Hayır, çekilmiyor, kaybolmuyor; bir yerlerde bitiyor. Yine önünde bir pencere açılıyor. Öylesine büyük bir pencere ki, göğü ve yeri kaplıyor. Pencerenin gerisinde, yoğun bir sessizlikte, insanlar, eşyalar, yer ve gök belli belirsiz bir görüntü halinde.

Memduh Selim Bey pencereden, onlara, kim ve ne olduklarını anlamak için bakıyor.